

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 10 november 1939 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga, m. m. utom såvitt angår två vid propositionen fogade lagförslag.

Genom en den 14 oktober 1939 dagtecknad proposition, nr 63, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden

A) inhämtat riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga; samt

B) föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till lag angående undantag i vissa fall från stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder och lag om upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlægga utskylder till kommun eller annan menighet med avseende å rösträtt och behörighet;

dels medgiva, att ersättning för indrivning av utskylder må i huvudsaklig överensstämmelse med vad av föredragande departementschefen anförts utgå av statsmedel;

dels ock till *Särskild ersättning till indrivningsförrättare* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 150,000.

Propositionen har hänvisats, såvitt angår de båda vid densamma fogade lagförslagen, till konstitutionsutskottet samt i övrigt till andra särskilda utskottet.

Det vid propositionen fogade förslaget till förordning är av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Skattskyldig, som inkallats till tjänstgöring vid krigsmakten jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, äger enligt vad i denna förordning stadgas åtnjuta anstånd i avseende å indrivningen av honom påförda utskylder.

Med utskylder förstås i denna förordning utskylder och andra medel, som avses i 1 § restindrivningsförordningen under a) och b), med undantag dock för sådana avgifter till brand-, hagelskade- eller kreatursförsäkringsanstalter, som jämlikt kungörelsen den 22 oktober 1886 angående uppbörd av avgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter debiteras, indrivnas och redovisas i sammanhang med kronouppbörderna.

2 §.

1 mom. Underlåter den skattskyldige att i behörig ordning erlægga honom påförda utskylder, vilka förfalla till betalning vid uppbördsstämma eller uppbördstermin, som helt eller delvis infaller under tiden för tjänstgöringen vid krigsmakten eller inom två månader efter tjänstgöringens slut, må indrivning av belopp, som på grund därav uppföres i restlängd, icke ske förrän två månader förflutit från tjänstgöringens slut.

Har underlåtenhet som i första stycket sägs föranlett, att jämväl belopp, som eljest skolat erläggas vid senare uppbördstillfälle, uppförts i restlängd, må sålunda restfört belopp icke i något fall indrivnas förrän efter utgången av den uppbördsstämma eller uppbördstermin, varunder beloppet enligt utfärdad debetsedel skolat erläggas.

2 mom. Med indrivning av utskylder, som utgå för fast egendom, må icke på grund av vad i 1 mom. stadgats anstå längre än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylika utskylder kan göras gällande.

3 §.

Vid utmätning enligt restindrivningsförordningen skola, utöver vad i 4 § 2 mom. sagda förordning är stadgat, lända till efterrättelse föreskrifterna i

lagen den 14 oktober 1939 med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.

4 §.

Vad i uppbördsförfattningarna är stadgat rörande skyldighet att erlægga indrivningsavgift skall icke äga tillämpning å restfört utskyldsbelopp, som i 2 § avses, försåvitt betalning inflyter inom ett år från det den skattskyldiges tjänstgöring vid krigsmakten upphörde.

5 §.

Skattskyldig, som vill komma i åtnjutande av anstånd med indrivning av utskylder enligt denna förordning, bör inom en månad efter slutet av först infallande uppbördsstämma eller uppbördstermin, som anståndet skall avse, skriftligen göra anmälan därom enligt särskilt formulär, som fastställs av riksräkenskapsverket. Sådan anmälan skall, om den skattskyldige fullgör tjänstgöring vid krigsmakten, tillställas vederbörande befälhavare och eljest insändas till den utmättningsman, som har att verkställa indrivningen av utskylderna.

Har anmälan ej gjorts på sätt och inom tid som i första stycket är sagt, må med indrivning av utskylder likväl anstå, därest genom företeende av inskrivningsbok eller intyg av militär myndighet eller på annat tillförlitligt sätt inför vederbörande utmättningsman eller exekutionsbiträde styrkes, att den skattskyldige tjänstgjort vid krigsmakten under sådan tid, att jämlikt 2 § anstånd med indrivningen må äga rum.

6 §.

Militär befälhavare, till vilken inkommit anmälan enligt 5 §, har att till vederbörande utmättningsman skyndsamt översända densamma, försedd med uppgift om inkallelsens art, dag för tjänstgöringens början och, såvitt möjligt, den tidpunkt då tjänstgöringen kan antagas upphöra. Kan icke utrönas, vilken utmättningsman som har att verkställa indrivningen av utskylderna, översändes anmälan till länsstyrelsen i det län, inom vilket den värnpliktige enligt för befälhavaren tillgängliga uppgifter är bosatt. Länsstyrelsen har därefter att föranstalta om att anmälingen överlämnas till vederbörlig utmättningsman.

Har anmälan som nyss sagts insänts direkt till utmättningsmannen, åligger det denne att från vederbörande rullföringsbefälhavare eller annan militär myndighet införskaffa erforderliga uppgifter angående den skattskyldiges tjänstgöring, och skall i avbidan på sådana uppgifter anstå med indrivningen av de utskylder varom fråga är.

7 §.

Vid upprättande av restlängd beträffande kommunalutskylder skall, då enligt kommunens beslut den som försummat att i behörig ordning erlægga ut-

skyldsbelopp, vilket förfallit till betalning vid ett tidigare uppbördstillfälle, är skyldig att omedelbart gälda även vad eljest skolat förfalla till betalning först vid ett senare uppbördstillfälle, beträffande manlig skattskyldig, som ägt erlagga honom påförda utskylder vid mer än en uppbördsstämma eller uppbördstermin, i restlängden särskilt angivas, när utskylderna skolat erläggas och huru stort belopp, som förfallit till betalning vid varje särskilt uppbördstillfälle.

8 §.

Angående ersättning för indrivning i vissa fall, då indrivningsavgift icke skall utgå, är särskilt stadgat.

9 §.

De närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpningen av denna förordning, utfärdas av riksräkenskapsverket.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller i tillämpliga delar även utskylder, som förfallit till betalning under tiden från och med den 1 september 1939 till dagen för förordningens ikraftträdande men ej före sistnämnda tidpunkt indrivits.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de av Kungl. Maj:t framlagda, till utskottet hänvisade förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Sedan inom finansdepartementet fråga uppkommit om vidtagande av åtgärder till beredande av lättnad i de olägenheter med avseende åt utskyldsbetalning, som tjänstgöring vid krigsmakten i anledning av förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering kan komma att medföra för de värnpliktiga, har inom departementet utarbetats en *promemoria med förslag till särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder m. m. hos vissa värnpliktiga*.

Vid promemorian funnos fogade förslag till förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder m. m. hos vissa värnpliktiga, lag angående upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlagga utskylder till kommun eller annan menighet med avseende å rösträtt och behörighet och kungörelse angående ersättning för indrivning av utskylder i fall, då indrivningsavgift ej skall utgå. Förslagen hava såsom bilaga fogats vid propositionen (sid. 39—41).

Över promemorian och de därvid fogade författningsförslagen hava, efter remiss, yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, socialstyrelsen, chefen för försvarsstaben, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i

samtliga län, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, svenska landstingsförbundet, föreningen Sveriges landsfiskaler, föreningen Sveriges stadsfogdar, svenska exekutionsmännens riksförbund och riksförbundet för fjärdingsmän och polismän. Överståthållarämbetet har såsom eget utlåtande åberopat ett av uppbördsintendenten vid ämbetet avgivet yttrande.

Chefen för försvarsstaben, länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Gävleborgs och Norrbottens län hava lämnat förslagen utan erinran. *Länsstyrelserna i Kronobergs, Värmlands, Kopparbergs, Jämtlands och Västerbottens län, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, svenska landstingsförbundet och riksförbundet för fjärdingsmän och polismän* hava i stort sett intet att erinra mot förslagen. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* anser de föreslagna åtgärderna ägnade att bereda de värnpliktiga avsevärd lättnad i avsedda hänseenden och *länsstyrelserna i Stockholms och Malmöhus län* hava funnit förslaget till förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder m. m. hos vissa värnpliktiga i stort sett väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning i ämnet. I övrigt göras i yttrandena mot förslagen vissa erinringar, för vilka i propositionen närmare redogöres.

I *promemorian* anläggas till en början vissa allmänna synpunkter angående sättet för genomförande i det angivna syftet av undantag från gällande bestämmelser angående uppbörd av utskylder m. m. Härutinnan framhålles, att av tekniska skäl dessa undantagsåtgärder icke lämpligen kunde vidtagas så, att den ordinarie uppbörden beträffande ifrågavarande personer uppskötes och att dessa bereddes tillfälle att vid särskilda uppbördstillfällen i vanlig ordning erlägga sina utskylder. Den, som icke enligt nu gällande bestämmelser i behörig ordning erlade sina utskylder, borde därför på vanligt sätt uppföras i restlängd och utskylderna skulle uttagas av indrivningsmyndigheterna, oavsett om han borde erhålla anstånd med utskyldernas erläggande. Åtgärder syntes i stället böra vidtagas för att dels åt den betalningsskyldige lämna nödigt rådrum för utskyldernas gäldande, innan indrivningsåtgärder mot honom vidtoges, och dels undanröja de särskilda olägenheter, som vore förbundna med den skattskyldiges upptagande i restlängd.

Föredragande *departementschefen*, statsrådet Wigforss, har härom anfört följande:

»Det torde icke kunna undvikas, att värnpliktiga, som inkallas till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering, få vidkännas mer eller mindre avsevärda ekonomiska olägenheter på grund av avbrottet i deras vanliga verksamhet. Billigheten kräver, att dessa olägenheter såvitt möjligt motverkas. I detta syfte ha redan utfärdats vissa bestämmelser om familjeunderstöd, lag om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m. och lag med särskilda bestämmelser rörande

utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.¹ Proposition till urtima riksdagen har vidare beslutats rörande inskränkning i rätten att återtaga avbetalningsgods från vissa värnpliktiga m. m.²

Vad angår de olägenheter, som äro förbundna med indrivning hos de värnpliktiga av utskylder och därmed jämställda avgifter, skulle visserligen någon lindring ernås, om de nyss berörda bestämmelserna om utmätning hos vissa värnpliktiga — efter förordnande av Kungl. Maj:t — gjordes tillämpliga vid utmätning enligt restindrivningsförordningen. Såsom i departementspromemorian framhållits och i de avgivna yttrandena vitsordats, få emellertid ytterligare åtgärder anses erforderliga för att underlätta de värnpliktigas utskyldsbetalning och bereda dem skäligt uppskov med utskyldernas gäldande.

Angående huvudprincipen för vidtagande av erforderliga åtgärder ansluter jag mig till vad i promemorian därom föreslagits, nämligen att de åsyftade lättnaderna böra åstadkommas genom anstånd vid indrivningen utan att den bestående ordningen för uppbörden rubbas.»

Beträffande omfattningen av de ifrågasatta åtgärderna anför departementschefen följande:

»I fråga om det i promemorian framlagda förslaget att, såvitt angår nu ifrågavarande skattskyldiga, upphäva skyldigheten att vid försummelse att i behörig ordning erlägga delbelopp av utskylder genast gälda jämväl senare förfallande delbelopp har i de avgivna yttrandena icke gjorts någon erinran, och för egen del finner jag en sådan uppmjukning av eljest gällande regler motiverad.

När det gäller lämpligaste sättet att bereda lättnader i övrigt för de värnpliktiga med utskyldsbetalningen, synas två vägar stå till buds, nämligen antingen att endast medgiva anstånd med indrivningen under viss tid eller ock att, utom sådant anstånd, även medgiva befrielse från skyldigheten att gälda indrivningsavgift, om utskylderna inbetalas inom viss tid efter anståndstidens utgång. I promemorian har föreslagits en lösning enligt sistnämnda alternativ. På denna punkt hava meningarna varit mycket delade bland de hörda myndigheterna. De flesta av dessa, däribland så gott som samtliga länsstyrelser, hava godtagit promemorians ståndpunkt, varemot andra, såsom statskontoret, riksräkenskapsverket, socialstyrelsen och överståthållarämbetet, i princip förordat det förstnämnda alternativet, enligt vilket indrivningsavgift i vanlig ordning skulle uttagas efter anståndstidens slut.

Enighet råder alltså såtillvida, att med indrivningen av utskylder, som restförts i anledning av den skattskyldiges värnpliktstjänstgöring, under alla förhållanden bör få anstå under tiden för tjänstgöringen och en viss tid därefter. Till denna uppfattning vill även jag ansluta mig. Under nämnda tid bör den skattskyldige skonas från alla indrivningsåtgärder. Där — såsom fallet är i Stockholm — restindrivningen är så anordnad, att alla

¹ Sistnämnda lag har utfärdats den 14 oktober 1939 (SFS nr 728).³

² Sedan riksdagen bifallit propositionen, har lag i ämnet utfärdats den 31 oktober 1939 (SFS nr 782).

skattskyldiga, som icke i behörig ordning fullgjort sin utskyldsbetalning, till en början skriftligen uppmanas att fullgöra sin betalningsskyldighet, synes emellertid hinder icke böra möta, att sådant krav framställles, om därvid blott på lämpligt sätt erinras om möjligheten för skattskyldiga, om vilka nu är fråga, att erhålla anstånd med indrivningen av utskylderna.

Vad därefter angår frågan, huruvida den skattskyldige även under viss tid efter anståndstidens slut bör vara befriad från skyldighet att gälda indrivningsavgift, vill jag giva min anslutning till den i promemorian uttalade åsikten, enligt vilken dylik befrielse bör medgivas. De skäl, som varit för mig avgörande vid detta ståndpunktstagande, äro dels att vid en lösning enligt det andra alternativet anståndstiden icke synes mig kunna utmätas tillräckligt lång för att syftet med de ifrågasatta åtgärderna skall kunna vinnas och dels att ur indrivningssynpunkt en dylik anordning synes mig mindre tillfredsställande.

För att verklig lättnad skall vinnas i de olägenheter med avseende å skattebetalningen, som föranletts av att den skattskyldige nödgats avbryta sin vanliga verksamhet, bör enligt min mening möjlighet beredas honom att — samtidigt som han i vanlig ordning inbetalar senare förfallande skatter — erlægga de restförda utskylderna under en ej alltför kort tid efter tjänstgöringens slut. Om en skattskyldig, som åtnjuter anstånd med indrivningen av på grund av värnpliktstjänstgöring restförda utskylder, för att kunna i rätt tid inbetala utskylderna skulle nödgas avstå från att i vederbörlig ordning erlægga utskylder, som förfalla till betalning efter tjänstgöringens slut och med vilkas erläggande något uppskov icke kan erhållas, bleve följden att även dessa senare utskylder komme att restföras. I sådant fall skulle varken för den skattskyldige eller det allmänna något vara vunnet med att ett kortare anstånd ägt rum med indrivningen av de först restförda utskylderna. Det kan vidare icke anses rimligt att stat eller kommun, som hos den värnpliktige har fordran på skatt, skulle under någon längre tid helt avstå från möjligheten att göra sig betald för sina fordringar, under det att alla andra borgenärer skulle kunna göra sina fordringar gällande. Detta torde minst av allt böra ifrågakomma under en tid, då för det allmänna största behov av medel föreligger. Det har heller icke i något av de avgivna yttrandena förutsatts, att den tid under vilken anstånd med indrivningen finge åtnjutas skulle med mera än någon månad utsträckas utöver den i promemorian föreslagna av en à två månader. Man synes sålunda hava räknat med en anståndstid av högst omkring tre månader efter tjänstgöringens slut. Även om den indrivningsfria tiden skulle utsträckas åtskilligt längre, skulle helt visst anståndstiden i många fall befinnas otillräcklig för att den skattskyldige, utan eftersättande av under anståndstiden förfallande skatter, skulle kunna under denna tid hopbrunga erforderliga medel för gäldande av de utskyldsbelopp, med vilkas indrivande fått anstå. Särskilt efter en längre tjänstgöringstid, under vilken flera utskyldsbelopp förfallit till betalning, komme svårigheterna för den skattskyldige att inom anståndstiden fullgöra skattebetalningen att te sig oöverkomliga.

Ur uppbördssynpunkt synes det ej heller rationellt att under en längre tid efter tjänstgöringens slut helt överlämna åt den skattskyldiges eget initiativ att erlægga de restförda utskylderna. I detta sammanhang vill jag erinra om att i så gott som samtliga yttranden, i vilka förordats, att befrielsen från att gälda indrivningsavgift skulle inskränkas till den tid, under vilken anstånd med indrivningen åtnjutes, synes hava förutsatts, att under anståndstiden ej något krav skulle framställas mot den skattskyldige eller denne på annat sätt erinras om sin ifrågavarande skatteskuld. För all restindrivning torde det emellertid vara av största betydelse, att indrivningsförrättaren så snart som möjligt kommer i kontakt med den betalningsskyldige. Om den skattskyldige — måhända efter en lång tjänstgöringstid — icke på något sätt erinras om skyldigheten att erlægga skatt, med vars indrivande fått anstå, torde det lätt inträffa, att han försummar att avsätta nödiga medel till skattens betalning. En sådan försummelse torde under de förhållanden det här gäller framstå såsom förklarlig och knappast böra läggas den skattskyldige till last.

Det synes mig vidare för vinnande av syftet med ifrågavarande undantagsbestämmelser nödvändigt, att den skattskyldige beredes möjlighet att erlægga de restförda utskylderna genom avbetalningar. I intet av de yttranden, som ställa sig avvisande till promemorians förslag på denna punkt, har ifrågasatts, att den skattskyldige skulle under anståndstiden annorledes än i ett sammanhang få inbetala utskylderna. För de flesta skattskyldiga, som här komma i fråga, torde erläggandet av de utskylder, med vilkas indrivande fått anstå, komma att utgöra en ytterst kännbar påfrestning, i synnerhet som betalningen av de restförda utskylderna i de flesta fall måste verkställas samtidigt med att den skattskyldige har att fullgöra betalning av senare förfallande utskylder och infria andra förpliktelser, som blivit eftersatta. Man torde under sådana förhållanden icke kunna räkna med att de skattskyldiga i allmänhet skola kunna under en längre tid av egen drift avsätta medel för att vid anståndstidens slut i ett sammanhang fullgöra skattebetalningen. Det torde ställa sig mindre besvärligt för den skattskyldige, om han har möjlighet att fullgöra skattebetalningen under en längre tid genom avbetalningar till indrivningsförrättaren. I så fall torde merendels mellan denne och den skattskyldige kunna träffas överenskommelse om lämpligt betalnings sätt.

Att under den tid efter anståndstidens utgång, under vilken indrivningsavgift ej skall få uttagas, vanliga tvångsmedel såsom införsel och utmätning kunna komma i fråga, finner jag icke böra föranleda betänkligheter. Vad angår införsel torde gällande bestämmelser i införsellagen tillförsäkra den skattskyldige att vid indrivningen skälig hänsyn tages till omständigheterna. I fråga om utmätning torde såsom förut antytts böra förordnas, att lagen med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m. skall lända till efterrättelse jämväl vid utmätning enligt restindrivningsförordningen. Härigenom skulle i händelse av utmätning för uttagande av utskylder hos skattskyldig, varom här är fråga, vissa lättnader komma att inträda.

Av den ståndpunkt jag tagit i den nyss berörda principfrågan följer, att den indrivningsfria anståndstiden icke torde böra utsträckas nämnvärt utöver vad

som föreslagits i promemorian. En utsträckning av anståndstiden därhän, att i allmänhet en skattskyldig skulle kunna enbart under anståndstiden till fullo inbetala de restförda utskylderna, anser jag av skäl, jag förut angivit, icke böra ifrågakomma. Syftet med en indrivningsfri tid bör enligt min mening i stället var att skona den skattskyldige från alla indrivningsåtgärder under tjänstgöringstiden och en kortare tid därefter, då han kan antagas icke hava medel till gäldande ens av någon del av dessa utskylder och måhända icke har sådan överblick över sin ekonomiska ställning, att han kan uppgöra någon plan för avbetalning av desamma. På sätt riksräkenskapsverket anförde torde anståndstiden böra gå till ända viss bestämd tid efter det tjänstgöringen i varje fall upphört, och denna tid synes skäligen kunna bestämmas till två månader.

Vad angår den tid efter anståndstidens slut, under vilken den skattskyldige skall vara befriad från att erlägga indrivningsavgift, anser jag den böra tilltagas väsentligt längre än vad i promemorian föreslagits. Att, såsom från något håll föreslagits, borttaga varje tidsbegränsning synes mig å andra sidan vara att gå för långt. Genom en begränsning till en viss, ej alltför kort tid kan befrielsen från att gälda indrivningsavgift komma att utgöra en verksam drivfjäder för den skattskyldige att söka inom denna tid inbetala utskylderna. Det synes vidare angeläget, att de särskilda anordningar, som torde erfordras för kontroll av ersättning för indrivningen, icke behöva uppehållas under någon längre tid efter det all sådan tjänstgöring vid krigsmakten, varom nu är fråga, upphört. Under beaktande av dessa synpunkter förordar jag, att den tid, då indrivning skall få äga rum men indrivningsavgift ej skall få uttagas, sättes så lång, att den jämte anståndstiden utgör ett år.»

Beträffande bestämmelserna i övrigt i den föreslagna anstånds-förordningen må nämnas följande.

Förordningen gäller, enligt 1 § första stycket, skattskyldiga, som inkallats till tjänstgöring vid krigsmakten jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, d. v. s. vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering. Enligt departementschefen kunde ifrågasättas, huruvida icke bestämmelserna borde göras tillämpliga jämväl å krigsmaktens reservpersonal. Emellertid har departementschefen ansett att, innan erfarenhet vunnits om i vilken omfattning och under huru lång tid reservpersonal kommer att inkallas till tjänstgöring, de särskilda bestämmelserna tills vidare icke böra avse sådan personal.

Bestämmelserna om anstånd avse, enligt 1 § andra stycket, såväl kronosom kommunalutskylder och därjämte vissa avgifter som uppbäras och redovisas i samband därmed, exempelvis annuiteter å avdikningslån. Undantag har härvid gjorts för vissa avgifter till enskilda försäkringsanstalter. En viss inskränkning i anståndstiden har i 2 § 2 mom. gjorts beträffande utskylder, som utgå för fast egendom. Vad angår förfallotiden för de utskylder, med vilkas indrivning skall kunna anstå, innebär förordningen, att anstånd medgives vid indrivningen av utskylder, som förfallit till betalning

under tiden för tjänstgöringen eller inom två månader efter tjänstgöringens slut.

Med anledning av vad som framhållits i åtskilliga yttranden har frågan om anstånd med indrivningen gjorts beroende av ett initiativ från den skattskyldige. I 5 § stadgas sålunda, att skattskyldig, som vill komma i åtnjutande av anstånd, bör inom viss tid göra skriftlig anmälan därom. Sådan anmälan har emellertid icke gjorts till ovillkorlig förutsättning för anstånd med indrivningen, utan anstånd må, oaktat anmälan icke gjorts, likväl medgivas om det vid indrivningsförsök tillförlitligen styrkes, att den skattskyldige tjänstgjort under sådan tid, att anstånd med indrivningen kan äga rum.

I promemorian hade förutsatts viss behovsprövning för att anstånd med indrivningen skulle medgivas. Enligt propositionen skall emellertid, därest övriga förutsättningar äro för handen, anstånd äga rum oavsett behovet därav i det enskilda fallet.

Förordningen föreslås skola träda i kraft dagen efter den då den utkommit från trycket. För att förordningen skall bliva tillämplig även å de värnpliktiga, som under innevarande höst varit inkallade till tjänstgöring, föreslås att densamma skall i tillämpliga delar gälla även utskylder, som förfallit till betalning under tiden från och med den 1 september 1939 till dagen för ikraftträdandet men icke indrivits före sistnämnda tidpunkt.

Beträffande frågan om ersättning av statsmedel åt indrivningsförrättare i fall, då indrivningsavgift ej skall uttagas, anföres i *promemorian* följande.

Med hänsyn till att den indrivningsavgift, som vid indrivning skall uttagas tillika med utskylderna, utgör ersättning för indrivningsförrättarens arbete med indrivningen och jämväl tjänar som sporre till ett effektivt indrivningsarbete, torde befrielse från att erlagga sådan avgift icke kunna medgivas, med mindre indrivningsförrättaren erhåller ersättning i annan form för indrivningen av restantier i fall, då indrivningsavgift ej fått uttagas. I fall som avses i 4 § första punkten har emellertid någon ersättning för indrivningen icke synt behöva utgå. (Jämför uppbördsreglementet, § 17 mom. 1.) Då orsaken till ovan omförmälda undantagsbestämmelser angående befrielse från indrivningsavgift är, att staten tagit den skattskyldige i anspråk för militärtjänstgöring, har ersättningen i fråga om såväl krono- som kommunalutskylder ansetts böra gäldas av staten. Beträffande de grunder efter vilka ersättning för indrivning skall utgå, bör till en början framhållas, att det för underlättandet av utanordning och granskning av dylik ersättning har synt vara lämpligt att ersättningen bestämmes efter samma grund, oavsett det restförda beloppets storlek. Vid bestämmande av ersättningens storlek är att beakta, att man här endast har att taga sikte på att densamma skall utgöra skäligen gottgörelse för det med indrivningen förenade arbetet. Indrivningsavgifterna äro däremot som bekant avvägda även med hänsyn till syftet att sådan avgift skall utgöra ett verksamt korrektiv mot försumlighet att i behörig ordning erlagga utskylder. Vad beträffar arbetet med indrivningen bör framhållas, att de föreslagna undantagsbestämmelserna sannolikt torde föranleda, att antalet restförda poster väsentligt ökas. Å andra sidan torde ett flertal av de personer, som enligt de föreslagna bestämmelserna er-

hålla anstånd med utskyldernas erläggande, komma att självmant inbetala sina utskylder, i vilken händelse arbetet med indrivningen måste anses ringa. Med beaktande av nu anförda synpunkter har det ansetts skäligt att bestämma ersättningen för indrivning i de fall, då indrivningsavgift ej utgår, till beträffande kronoutskylder fem procent och beträffande kommunalutskylder tre procent av det indrivna beloppet.

En redogörelse för innehållet i yttrandena i denna del lämnas å sid. 29—34 i propositionen.

Departementschefen anför härom:

»Med det system för indrivningen, som föreslås för underlättande av de värnpliktigas utskyldsbetalning, torde det icke kunna undvikas, att utmätningsmännens och exekutionsbiträdenas arbetsbördas kommer att ökas. Särskilt torde utkrävande, uppbärande och redovisning av utskylder, med vilkas indrivning anstånd åtnjutits, under tid, då indrivningsavgift ej skall uttagas, medföra ett betydande arbete. Det kan icke anses rimligt, att dessa befattningshavare, vilkas löneförmåner till en — åtminstone såvitt angår exekutionsbiträdena ganska väsentlig — del utgöras av indrivningsavgifter, skulle utan ersättning åläggas sådana särskilda arbetsuppgifter, så mycket mindre som de sannolikt torde få vidkännas en minskning i sina inkomster av indrivningsavgifter på grund av den försämring av indrivningsresultatet i allmänhet, som kan befaras inträda under den närmaste framtiden. Enligt min mening bör därför som regel indrivningsförrättaren i fall, då indrivningsavgift ej skall utgå, i stället för sådan avgift av statsmedel utfå särskild ersättning för indrivningen. Endast i det fall att, utan att någon indrivning ägt rum, den skattskyldige innan anståndstiden ännu gått till ända självmant i ett sammanhang inbetalar utskyldsbeloppet till utmätningsmannen, torde uppbärande och redovisning av utskylder, varom här är fråga, böra ske utan ersättning. Jag vill i detta sammanhang erinra, att det självfallet icke kan komma i fråga att beträffande fördelningen av sådan ersättning stadga andra bestämmelser än som gälla med avseende å indrivningsavgift.

För att indrivningen även under tid, då indrivningsavgift ej må uttagas, skall med beaktande av de särskilda omständigheterna bedrivas effektivt, torde det vara nödvändigt, att den ersättning indrivningsförrättaren erhåller för sitt arbete icke avsevärt understiger den indrivningsavgift, som han skulle vara berättigad erhålla, om sådan avgift fått uttagas. Ur denna synpunkt synes det vara mindre lämpligt, att ersättningen bestämmes att utgå i form av gratifikation eller dylikt eller med visst, ej i relation till den indrivna summan bestämt belopp för varje utskyldspost. De smärre avvikelser från vad som gäller beträffande indrivningsavgift, vilka i promemorian föreslagits för att underlätta utanordning och granskning av sådan ersättning, synas mig icke vara av den betydelse, att syftet med ersättningen icke skulle bliva tillgodosett. Jag ansluter mig därför till vad i promemorian föreslagits i fråga om grunden för beräkandet av ersättning för indrivning, som äger rum under tid, då indrivningsavgift ej får uttagas av den skattskyldige.

Då fasta hållpunkter saknas för beräkande av i vilken omfattning utskyl-

der skulle komma att inflyta efter sådan indrivning, där indrivningsavgift ej finge uttagas, kan det belopp, som komme att åtgå till ersättning åt indrivningsförrättarna, icke med någon bestämdhet angivas. Enligt en överslagsberäkning med ledning av förefintlig statistik angående i vilken omfattning utskylder under vanliga förhållanden bliva restförda och restförda utskylder inflyta under det första år, indrivning äger rum, samt uppgifter om antalet inkallade värnpliktiga skulle ersättningsbeloppet under innevarande budgetår kunna uppgå till omkring 150,000 kronor. För täckande av ersättningen torde särskilt anslag å nämnda belopp böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Anslaget torde böra uppföras å sjunde huvudtiteln och anvisas såsom förslagsanslag.»

Bestämmelserna om undantag i vissa fall från gällande stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder hava, såsom varande av kommunallags natur, icke upptagits i anståndsförordningen utan i det genom propositionen framlagda lagförslaget i ämnet. Konstitutionsutskottet, som behandlat detta lagförslag, har i utlåtande, nr 2, tillstyrkt förslaget.

Utskottet.

Genom de innevarande höst utfärdade bestämmelserna om familjeunderstöd samt genom lagen den 14 oktober 1939 om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m., lagen samma dag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m. och lagen den 31 oktober 1939 om inskränkning i rätten att återtaga avbetalningsgods från vissa värnpliktiga m. m. har i viss utsträckning beretts lindring i de ekonomiska svårigheter, som uppkomma för värnpliktiga vid inkallelse till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering. I enahanda syfte har framlagts det nu föreliggande förslaget till förordning, vilket i huvudsak innebär att indrivning av utskylder hos värnpliktig icke skall ske under den tid han är inkallad till sådan tjänstgöring och viss kortare tid därefter ävensom att underlåten betalning av del av utskylder icke skall föranleda omedelbar indrivning av delbelopp som eljest skolat erläggas först vid senare uppbördstillfälle. Därjämte avser förslaget, såvitt angår kronoutskylder, att den värnpliktige under tid då förbud mot indrivning är gällande ävensom under någon ytterligare tid skall vara befriad från erläggande av stadgad indrivningsavgift. Motsvarande bestämmelse i fråga om kommunalutskylder innefattas i det ovan nämnda till konstitutionsutskottet hänvisade lagförslaget. Utskottet vill giva sin anslutning till de grunder på vilka förslaget till förordning är uppbyggt.

Utskottet har uppmärksammat att enligt förslaget en värnpliktig, som under flera perioder inkallas till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering, icke alltid kommer att erhålla det skydd mot indrivningsåtgärder, som förslaget är avsett att giva. Inom utskottet har därför bland annat den lösningen ifrågasatts, att därest ny inkallelse av värnpliktig sker inom viss kortare tid efter den första tjänstgöringens slut, skall

så anses som om tjänstgöringen varit sammanhängande. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan om beredande av skydd åt värnpliktiga av denna kategori.

Vad beträffar kretsen av de skattskyldiga, för vilka anstånd med indrivning skall kunna medgivas, avser förslaget, såsom förut omnämnts, sådana värnpliktiga, som inkallats vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering. Departementschefen har ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke bestämmelserna borde göras tillämpliga även å krigsmaktens reservpersonal. Enligt departementschefen böra dock, innan erfarenhet vunnits om i vilken omfattning och under huru lång tid reservpersonal kommer att inkallas till tjänstgöring, bestämmelserna tills vidare icke avse sådan personal. Därest reservpersonal kommer att vara inkallad under någon längre tid, torde sålunda spörsmålet om beredande av skydd åt sådan personal i nu ifrågavarande hänseende komma att tagas under förnyat övervägande.

Beträffande vissa detaljbestämmelser i förslaget vill utskottet anföra följande.

I 2 § 1 mom. upptagas de grundläggande bestämmelserna om anstånd med indrivning. I första stycket gives sålunda föreskrift om anstånd med indrivning av utskyldsbelopp, som förfallit till betalning vid uppbördsstämman eller uppbördstermin, som helt eller delvis infaller under tiden för tjänstgöringen eller inom två månader efter tjänstgöringens slut. I andra stycket stadgas, att därest underlåtenhet att erlagga dylikt belopp föranlett, att jämväl belopp, som eljest skolat erläggas vid senare uppbördstillfälle, uppförts i restlängd, sålunda restfört belopp icke i något fall må indrivnas förrän efter utgången av den uppbördsstämman eller uppbördstermin, varunder beloppet enligt utfärdad debetsedel skolat erläggas. Med den avfattning bestämmelserna erhållit synes emellertid beträffande en värnpliktig, som vid första uppbördstillfället varit inkallad till tjänstgöring och efter hemförlovning ånyo är inkallad vid den senare uppbördsstämman eller uppbördsterminen, indrivning i vissa fall kunna ske trots sistnämnda inkallelse. Utskottet förordar därför att, i anslutning till vad som föreslagits i den i ärendet upprättade promemorian, i andra stycket av ifrågavarande moment upptages ett stadgande av innebörd att, därest tidpunkt, då belopp, som förut i stycket nämnts, först må indrivnas, infaller under det den skattskyldige tjänstgör vid krigsmakten eller inom två månader efter tjänstgöringens slut, vad i första stycket stadgats skall äga motsvarande tillämpning i avseende å sådant belopp.

I 3 § av förslaget upptages stadgande, att vid utmätning enligt restindrivningsförrordningen skola lända till efterrättelse föreskrifterna i lagen den 14 oktober 1939 med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m. Av departementschefens uttalanden framgår att ett dylikt stadgande ansetts erforderligt för att bringa bestämmelserna i nämnda lag i tillämpning vid utmätning för utskylder. Enligt utskottets mening måste emellertid med hänsyn till lagens avfattning densamma anses redan gälla

jämväl beträffande utskylder. En erinran om bestämmelserna i lagen synes dock vara på sin plats i förevarande förordning. Utskottet förordar därför att paragrafens lydelse jämkas till sådan erinran.

De av Kungl. Maj:t framställda förslagen beträffande ersättning av statsmedel för indrivning av utskylder biträdas av utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t förklara, att riksdagen vid sin granskning av det genom förevarande proposition framlagda förslaget till förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga icke funnit anledning till andra erinringar mot detsamma än ovan i utskottets utlåtande upptagits;

B) att riksdagen måtte medgiva, att ersättning för indrivning av utskylder må i huvudsaklig överensstämmelse med vad av föredragande departementschefen i propositionen anförts utgå av statsmedel; samt

C) att riksdagen måtte till *Särskild ersättning till indrivningsförrättare* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 150,000.

Stockholm den 10 november 1939.

På andra särskilda utskottets vägnar:

THORWALD BERGQUIST.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hagman**, *Linder**, *Norman*, *Sederholm*, *Branting*, *Gärde**, *Löfvander*, *Strand*, *Olof Carlsson**, *Eskhult*, *Karl Emil Johanson* och *Herlitz*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist*, *Lindqvist*, *Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud*, *Liedberg*, *Molander*, *K. A. Westman* och *Lindberg* i Stockholm, fru *Gustafson* samt herrar *Werner* i Höjen, *Persson* i Vinberg och *Henriksson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.